

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Іваненко С. М. Лінгвостилістична інтерпретація тексту / С. М. Іваненко, А. К. Карпусь. – Київ: КДЛУ, 1998. – 175с.
2. Ивашкин М. П. Практикум по стилистике английского языка / М. П. Ивашкин, В. В. Сдобников, А.В. Селяев. – Изд. 2-е. Нижний Новгород: НГЛУ им. Н.А. Добролюбова, 2002. – 97 с.
3. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту / В.А.Кухаренко. – Вінниця: Нова Книга, 2004, – 261с.
4. Літературознавчий словник-довідник за редакцією Р.Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 527с.
5. Hemingway E. A Farewell to Arms / E. Hemingway. – Moscow, 1976. – 319 p.

А.В. Шугаєв

Житомирський державний університет

імені Івана Франка

Науковий керівник: канд. філол. наук,

доцент М. В. Полховська

Особливості перекладу англomовних медичних інструкцій на українську мову

У статті розглянуто основні способи перекладу термінів в медичних інструкціях (МІ), з'ясовано специфіку використання перекладацьких трансформацій при перекладі МІ.

Ключові слова: *медична інструкція, перекладацька трансформація, термін, медичний дискурс, термін-епонім.*

Постановка проблеми. Англomовний медичний дискурс, у його письмовій формі на сьогодні залишається ще недостатньо вивченим соціально-значущим феноменом. Чільне місце у ньому займає медична інструкція – один з найважливіших документів, що акумулює зусилля багатьох учених і лікарів, які брали участь у процесі розробки, доклінічних та клінічних досліджень лікарського засобу. На особливу увагу заслуговує переклад лексичних одиниць інструкцій, зокрема термінів, термінів-епонімів, їх структурних компонентів, специфіка застосування перекладацьких трансформацій під час перекладу.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Медичний

дискурс (МД) неодноразово потрапляв до центру уваги лінгвістів. Серед досліджень, присвячених питанням медичної термінології, значне місце

належить визначенню способів її творення, що розглядалися такими вченими, як: А. В. Боцман [1], О. Б. Петрова [5]; становленню специфіки функціонування іншомовних медичних термінів: W. Labov [8]; освітленню проблем їх етимології – С. В. Вострова [2]. Дослідженням різних аспектів окремих терміносистем присвячені праці багатьох вчених, зокрема: Л. Ю. Зубової [3], Т. Р. Кияка [4], Д. В. Самойлов [6], С. Galinski [7] та інших.

Метою дослідження є розгляд особливостей перекладу лексичної наповненості МІ: термінів, термінів-епонімів; застосування перекладацьких трансформацій під час перекладу МІ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Терміносистема медицини інтернаціоналізована, що зумовлюється використанням багатьма мовами греко-латинського фонду як джерела словотвірних формантів. У такій ситуації переклад термінів здебільшого зводиться до знаходження відповідних одиниць у мові перекладу чи до утворення складного терміна з використанням арсеналу терміноелементів, які існують у мові.

Можна виділити три типи англомовних сайтів, що містять інструкції з уживання ліків: 1) інструкції для професіоналів, 2) інструкції, які можуть адресуватись як професіоналу, так і споживачу, 3) інструкції у формі запитань-відповідей для споживачів-непрофесіоналів. Вони відрізняються змістовим наповненням і обсягом. Найбільша кількість термінів виявляється в таких розділах інструкцій, як "*Drug Description*", "*Dosage and Administration*" і "*Side Effects*".

На сучасному етапі проглядається стійка тенденція до обрання «короткого» шляху зближення двох лінгвістичних систем. Перекладачі часто зупиняють свій вибір на формальних лексичних прийомах трансформацій: транскрипції, транслітерації і калькуванні. Переваги

даного типу трансформацій очевидні: стислість, однозначність, очевидність.

Наведемо приклади перекладацького транслітерування: медичні терміни грецького походження з суфіксом *-itis* на позначення назв хвороб *stomatitis* (стоматити), *gingivitis* (гінгівіти), *glossitis* (глосити), *tonsillitis* (тонзиліти), *pharyngitis* (фарингіти). Калькування є не менш широко поширеною перекладацької трансформацією. Зазвичай це назви фармацевтичних препаратів, створених за допомогою біотехнологій: *biotechnological drugs* (біотехнологічні ліки); *therapeutic enzymes* (терапевтичні ензими); *smart pill*

(розумна таблетка) тощо.

Назви бактерій і грибів не піддаються перекладу. Перекладач просто переносить латинську назву зі збереженням її структури: *Bacillus brevis*, *Candida albicans*, *Pseudomonas*, *Proteus*.

Епонімічні терміни часто використовують, коли не вдається знайти терміни для адекватного відображення складного феномену. Крім того, опис симптомів та синдромів часто випереджує їх правильне наукове тлумачення. Для субстантивних епонімів-термінів характерні такі моделі: іменник н.в. + власний іменник: хвороба Верльгофа, набряк Квінке, синдром Фреліха; кухоль Ейсмарха, хвороба Аддісона.

На рівні речення перекладачеві часто доводиться використовувати такі лексичні трансформації: конкретизація, прийом лексичних додавань, антонімічний переклад. Серед граматичних трансформацій слід виділити:

перестановку, заміна частин мови. Тут, на нашу думку, особливе місце посідає граматична трансформація вилучення.

(1) *It facilitates the penetration of analgesics through the blood-brain barrier and prevents from collapse development by stimulation of the vasomotor center. Codeine possesses analgetic and sedative effect and potentates the analgesic effect of Paracetamol and Analgin.* [9]

Кодеїн фосфат надає седативну, анальгезуючу дію і потенціює знеболюючий ефект парацетамолу та анальгіну.

В даному випадку, перекладач вилучив ціле речення, в якому йдеться про вплив препарату на організм. Мабуть такі були вимоги замовника.

Висновки. Основними факторами впливу на переклад медичних інструкцій:

- лексичні особливості (терміни, терміни-епоніми);
- соціальний фактор (особливі вимоги замовника перекладу);
- маркування медичних інструкцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Боцман А. В. Структурно-семантичні та прагматичні особливості фармацевтичних текстів (на матеріалі англомовних інструкцій до вживання лікарських препаратів) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 / Боцман А. В. – К., 2006. – 20 с.
2. Вострова С. В. Лінгвокогнітивні та комунікативно-прагматичні особливості сучасного англомовного медичного дискурсу (на матеріалі медичних текстів з проблематики ВІЛ/СНІДу) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 / Вострова С. В. – К., 2003. – 20 с.
3. Зубова Л. Ю. К вопросу об особенностях и трудностях перевода английских медицинских сокращений / Л. Ю. Зубова // Вестник ВГУ. Серия “Лингвистика и межкультурная коммуникация”, 2005. – 96 с.
4. Кияк Т. Р. Лингвистические аспекты терминоведения / Т. Р. Кияк. – К. : УМКВО, 1989. – 174 с.
5. Петрова О. Б. Структурно-семантична характеристика медичної термінології та народних найменувань хвороб в українській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук / Петрова О. Б. – Харків, 1994. – 24 с.
6. Самойлов Д. В. О переводе медицинского текста / Д. В. Самойлов. – Издат. дом “Практика”, 2006. – 148 с.
7. Galinski C. Terminology and specialized communication. The international conference on “Professional Communications and knowledge Transfer” (Vienna, 24–26 August 1998) / C. Galinski. – Vienna, 1998.
8. Labov W. Sociolinguistic Patterns / W. Labov. – Philadelphia: Univ. of Pennsylvania Press, 1972. – 344 p.
9. Package leaflet sedalgin-neo. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.actavis.bg/NR/rdonlyres/B76D858B-F740-4B6B-9B0A27FA7B7E33AB/0/SedalginNeo_ENG.pdf